

ТЕМА 2. Світові процеси регіональної економічної інтеграції та участь у них України

1. Геоekonomічна стратегія України та нормативно-правове забезпечення реалізації геоekonomічної політики України.

Засади зовнішньої політики України, разом з засадами внутрішньої політики України (у сферах розбудови державності, розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів, формування інститутів громадянського суспільства, національної безпеки і оборони, в економічній, соціальній і гуманітарній сферах, в екологічній сфері та сфері техногенної безпеки) визначені [Законом України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики України»](#) № 2411 від 01.07.2010 р.

Зокрема, в даному Законі вказано, що «Україна як європейська держава здійснює відкриту зовнішню політику і прагне рівноправного взаємовигідного співробітництва з усіма заінтересованими партнерами, виходячи насамперед з необхідності гарантування безпеки, суверенітету та захисту територіальної цілісності України».

Основними засадами зовнішньої політики є:

- забезпечення національних інтересів і безпеки України шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права;
- забезпечення дипломатичними та іншими засобами і методами, передбаченими міжнародним правом, захисту суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів України, її політичних, економічних, енергетичних та інших інтересів;
- використання міжнародного потенціалу для утвердження і розвитку України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, її сталого економічного розвитку;
- створення сприятливих зовнішньополітичних умов для розвитку української нації, її економічного потенціалу, історичної свідомості, національної гідності українців, а також етнічної, культурної, мовної, релігійної самобутності громадян України усіх національностей;
- утвердження провідного місця України у системі міжнародних відносин, зміцнення міжнародного авторитету держави;
- сприяння міжнародному миру і безпеці у світі, участь у всеосяжному політичному діалозі для підвищення взаємної довіри держав, подолання традиційних і нових загроз безпеці;
- поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору з метою набуття членства у цій організації;
- підтримка зміцнення ролі міжнародного права у міжнародних відносинах, забезпечення дотримання та виконання чинних, вироблення нових принципів і норм міжнародного права;

- запобігання конфліктам у регіонах, що межують з Україною, та врегулювання наявних конфліктів;
- забезпечення захисту прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном;
- створення сприятливих умов для задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами України, підтримання з ними сталих зв'язків;
- забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі;
- підтримка розвитку торговельно-економічного, науково-технічного та інвестиційного співробітництва України з іноземними державами на засадах взаємної вигоди;
- забезпечення з метою повноцінного економічного розвитку, підвищення добробуту народу інтеграції економіки України у світову економічну систему;
- розширення міжнародного співробітництва з метою залучення іноземних інвестицій, новітніх технологій та управлінського досвіду в національну економіку в інтересах її реформування, модернізації та інноваційного розвитку;
- підтримка інтеграції України у світовий інформаційний простір.

2. Процес європейської інтеграції України та правові засади співробітництва України з ЄС.

Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів як головуєчої в Раді Європейських Співтовариств держави у своєму листі від імені ЄС офіційно визнав незалежність України.

Політика України щодо розбудови відносин з Європейським Союзом впроваджується на основі Закону України від 1 липня 2010 року "[Про засади внутрішньої і зовнішньої політики](#)". Відповідно до статті 11 Закону однією з основоположних засад зовнішньої політики України є "забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС".

Разом з цим намір України розбудовувати відносини з ЄС на принципах інтеграції був проголошений набагато раніше. Так, у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року "Про основні напрями зовнішньої політики України" Україна вперше заявила про власні євроінтеграційні прагнення. У документі закріплювалося, що "перспективною метою української зовнішньої політики є членство України в Європейських Співтовариствах за умови, що це не шкодитиме її національним інтересам. З метою підтримання стабільних відносин з Європейськими Співтовариствами Україна укладе з ними Угоду про партнерство і співробітництво, реалізація якої стане першим етапом просування до асоційованого, а згодом – до повного її членства у цій організації".

Відповідні положення щодо підтримки курсу на інтеграцію до ЄС містяться також в Постанові Верховної Ради України щодо рекомендацій парламентських слухань про співробітництво України та ЄС від 28 листопада 2002 року, Заяві Верховної Ради України від 22 лютого 2007 року стосовно підготовки до початку переговорів щодо нової угоди між Україною та ЄС, а також Постанові Верховної Ради України щодо рекомендацій парламентських слухань про стан та перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС та Митним союзом від 19 травня 2011 року.

Відмова вищого керівництва держави у листопаді 2013 року від підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС спричинила початок масового мирного протесту в Україні на захист євроінтеграційних прагнень народу України, що отримав назву "ЄвроМайдан".

Після перемоги в Україні Революції Гідності, 13 березня 2014 року Верховна Рада України прийняла Постанову "Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі", якою підтверджується незворотність курсу України на європейську інтеграцію, метою якої є набуття членства в Європейському Союзі. Було також відзначено, що Україна як європейська держава, яка поділяє спільну історію та цінності з країнами Європейського Союзу, має право подати заявку на набуття членства у Європейському Союзі відповідно до [статті 49 Договору про Європейський Союз](#). Цією Постановою Верховна

Рада України рекомендувала Виконуючому обов'язки Президента України та Кабінету Міністрів України низку першочергових кроків у сфері європейської інтеграції, передусім у контексті укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

З підписанням та ратифікацією у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відносини сторін почали розбудовуватися у якісно новому форматі політичної асоціації та економічної інтеграції. Під час підписання Угоди про асоціацію 27 червня 2014 року Президентом України П.О.Порошенком та під час її ратифікації 16 вересня 2014 року Верховною Радою України було зроблено заяви, що Україна розглядає укладення Угоди про асоціацію як черговий крок на шляху до досягнення кінцевої мети європейської інтеграції – набуття повноправного членства України в Європейському Союзі.

Окремі розділи Угоди про асоціацію почали тимчасово застосовуватися з 1 листопада 2014 р., з 1 січня 2016 року почала функціонувати поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) між Україною та ЄС. Процес ратифікації Угоди усіма державами-членами та інституціями ЄС було завершено 11 липня 2017 р. У повному обсязі Угода набула чинності 1 вересня 2017 р.

7 лютого 2019 року Верховна Рада України ухвалила Закон про внесення змін до Конституції України щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Метою Закону є законодавче закріплення в Конституції України цивілізаційного вибору, європейської ідентичності Українського народу та незворотності стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Угода про асоціацію налічує понад тисячу сторінок, а за своєю структурою складається з преамбули, семи частин, 43 додатків та 3 протоколів.

«Преамбула, загальні цілі та принципи»	Окреслюється підґрунтя, яке існує сьогодні для укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема визнання з боку ЄС європейського вибору та європейських устремлінь України як європейської країни, що поділяє з ЄС спільну історію і спільні цінності, а також визначені цілі Угоди, серед яких – створення асоціації, поступове зближення між Україною та ЄС на основі спільних цінностей, поглиблення економічних та торговельних відносин, зокрема шляхом створення ЗВТ, посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи і безпеки. Закріплюються основні принципи, які лежатимуть в основі асоціації, передусім забезпечення прав людини та основоположних свобод, повага до принципу верховенства права, дотримання принципів суверенітету і територіальної цілісності, непорушності кордонів і незалежності. Підкреслюється, що подальші відносини між Україною та ЄС базуватимуться також на принципах вільної ринкової економіки, верховенства права, ефективному урядуванні тощо.
--	--

<p>Частина «Політичний діалог і реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері закордонних справ та політики безпеки»</p>	<p>Містить положення, реалізація яких має сприяти розвитку і зміцненню політичного діалогу у різних сферах, у т.ч. поступовій конвергенції позицій України з ЄС у сфері зовнішньої та безпекової політики.</p> <p>У розділі визначені цілі політичного діалогу, ключовою з яких є запровадження політичної асоціації між Україною та ЄС. Серед інших цілей - поширення міжнародної стабільності та безпеки, зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та належного урядування, прав людини та фундаментальних свобод, поширення принципів незалежності, суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів, співробітництво у сфері безпеки і оборони.</p> <p>У цій частині визначені рівні та формати політичного діалогу, зокрема передбачено проведення самітів, зустрічей на міністерському та інших рівнях. Серед ключових напрямків взаємодії – співробітництво з метою поширення регіональної стабільності; зміцнення миру та міжнародного правосуддя, зокрема шляхом імплементації Римського статуту Міжнародного кримінального суду; забезпечення поступової конвергенції у сфері зовнішньої і безпекової політики, включаючи Спільну політику безпеки та оборони, попередження конфліктів, нерозповсюдження, роззброєння та контроль за озброєнням, боротьбу з тероризмом тощо.</p>
<p>Частина «Юстиція, свобода і безпека»</p>	<p>Визначені напрямки взаємодії у відповідних сферах. Важливою метою співробітництва є утвердження верховенства права та зміцнення відповідних інституцій, зокрема у сфері правоохоронної діяльності та встановлення правосуддя, насамперед зміцнення судової системи, покращення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості.</p> <p>Одним з елементів співпраці є забезпечення належного рівня захисту персональних даних у відповідності до кращих європейських та міжнародних стандартів.</p> <p>З метою управління міграційними потоками Угодою передбачається запровадження всеохоплюючого діалогу щодо ключових питань у сфері міграції, включаючи нелегальну міграцію, протидію торгівлі людьми тощо.</p> <p>Окремі статті присвячені створенню належних умов для працівників, які на законних підставах працюють за кордоном.</p> <p>Важлива увага приділяється забезпеченню мобільності громадян і поглибленню візового діалогу, зокрема шляхом запровадження безвізового режиму після виконання відповідних критеріїв, передбачених у Плані дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України.</p> <p>Положеннями розділу передбачається поглиблення співпраці з метою боротьби з відмиванням грошей та фінансуванню тероризму, незаконним обігом наркотиків, організованою злочинністю, тероризмом, а також розвиток співробітництва у сфері надання правової допомоги у цивільних та кримінальних справах</p>
	<p>Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі Україна-ЄС (ЗВТ) є невід’ємною складовою Угоди про асоціацію і передбачає лібералізацію торгівлі як товарами, так і послугами, лібералізацію руху капіталів та до певної міри – руху робочої сили. Відмінною рисою ЗВТ Україна-ЄС є комплексна програма адаптації регуляторних норм у сферах, пов’язаних з торгівлею, до відповідних стандартів ЄС. Це дозволить значною мірою усунути нетарифні (технічні) бар’єри у торгівлі між Україною та ЄС та забезпечити розширений доступ до внутрішнього ринку ЄС для українських експортерів і навпаки – європейських експортерів до українського ринку. Таким чином поглиблена та всеохоплююча ЗВТ має забезпечити поступову інтеграцію економіки України до внутрішнього ринку ЄС.</p> <p>Частина Угоди, яка стосується створення ЗВТ, охоплює такі основні сфери: торгівля товарами, в т. ч. технічні бар’єри в торгівлі; інструменти торговельного захисту; санітарні та фітосанітарні заходи; сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері; адміністративне співробітництво в митній сфері; правила походження товарів; торговельні відносини в енергетичній сфері; послуги,</p>

	заснування компаній та інвестиції; визнання кваліфікації; рух капіталів та платежів; конкурентна політика (антимонопольні заходи та державна допомога); права інтелектуальної власності, в т. ч. географічні зазначення; державні закупівлі; торгівля та сталий розвиток; транспарентність; врегулювання суперечок
Частина Угоди «Економічне та секторальне співробітництво»	Містить положення про умови, модальності та часові рамки гармонізації законодавства України та законодавства ЄС, зобов'язання України щодо реформування інституційної спроможності відповідних установ та принципи співробітництва між Україною, ЄС та його державами-членами у низці секторів економіки України та напрямків реалізації державної галузевої політики. 28 глав цього розділу Угоди передбачають відповідні заходи у таких секторах як енергетика, у т.ч. ядерна, транспорт, захист навколишнього середовища, промислова політика та підприємництво, сільське господарство, оподаткування, статистика, надання фінансових послуг, туризм, аудіовізуальна політика, космічні дослідження, охорона здоров'я, науково-технічна співпраця, культура, освіта тощо. Імплементація цього розділу Угоди дасть змогу, по-перше, забезпечити більш поглиблене виконання положень Угоди щодо зони вільної торгівлі, оскільки сприятиме наближенню законодавства та регуляторного середовища України та ЄС, а відтак усуненню нетарифних торговельних бар'єрів, а, по-друге, сприятиме інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС та єдиного нормативного простору в переважній більшості секторів економіки та суспільного життя України.
Частина «Фінансове співробітництво»	Окреслює механізм і шляхи отримання Україною фінансової допомоги з боку ЄС, у т.ч. з метою сприяння реалізації Угоди про асоціацію, пріоритетні сфери її надання, порядок моніторингу та оцінки ефективності її використання. Крім цього, положення цієї частини передбачають поглиблення співпраці України та ЄС з метою попередження та боротьби з шахрайством, корупцією та незаконною діяльністю, зокрема шляхом поступової гармонізації українського законодавства у цій сфері із законодавством ЄС, обміну відповідною інформацією тощо.
«Інституційні, загальні та прикінцеві положення»	передбачається запровадження нових форматів та рівнів співробітництва між Україною та ЄС після набуття чинності Угодою про асоціацію, зокрема створення Ради та Комітету з питань асоціації, Парламентського комітету з питань асоціації. З метою залучення до реалізації Угоди громадянського суспільства буде створена Платформа громадянського суспільства.

У контексті забезпечення належного виконання Угоди буде впроваджений відповідний механізм моніторингу та врегулювання спорів, які можуть виникати у ході виконання Угоди.

У зв'язку з необмеженим терміном дії Угоди було передбачено можливість здійснення всебічного її перегляду, у т.ч. що стосується її цілей протягом п'яти років від набрання нею чинності, а також у будь-який час за взаємною згодою Сторін.

На виконання ст. 7 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо поступової конвергенції у сфері зовнішньої та безпекової політики наша держава приєднується до політичних заяв ЄС у рамках міжнародних організацій, зокрема ООН і ОБСЄ. Рівень приєднання до таких заяв складає близько 90%.

У рамках взаємодії по лінії Спільної політики безпеки та оборони 22 липня 2014 року Рада ЄС із закордонних справ ухвалила рішення щодо розгортання Консультативної місії Європейського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки України (EU Advisory Mission for Civilian Security Sector Reform Ukraine ([EUAM Ukraine](#))).

У 2021 році між Україною та Європейським Союзом на щорічній основі започатковано Діалог з кібербезпеки, який охоплює широке коло питань регіонального та міжнародного порядку денного, а саме: кібербезпека, кіберзахист, кібер-оборона та боротьба з кіберзлочинністю.

Політика невизнання та обмежувальні заходи (санкції)

Європейський Союз підтримує суверенітет і територіальну цілісність України в межах її міжнародно-визнаних кордонів. З огляду на військову агресію Росії проти України, а також незаконну анексію території Автономної Республіки Крим і Севастополя ЄС запровадив обмежувальні заходи (санкції) щодо осіб та організацій, причетних до порушення територіальної цілісності України.

Санкції ЄС поділяються на такі групи:

1) Економічні та секторальні санкції, запроваджені ЄС щодо РФ через невиконання Росією Мінських домовленостей.

2) Санкції ЄС у зв'язку зі спробою анексії Росією Кримського півострова: заборонені імпорту до ЄС товарів з Криму, у т.ч. із Севастополя, без сертифікату походження, виданого органами влади України; фінансові послуги (надання фінансування, фінансової допомоги, послуг страхування та перестрахування), які стосуються імпорту згаданих товарів; здійснення інвестицій в окремі сектори економіки Криму, у т.ч. Севастополя, а також торгівля певними видами товарів; туристичні послуги; продаж, постачання, трансфер чи експорт обладнання і технологій у сферах транспорту, телекомунікацій, енергетики, розвідки, видобутку та переробки нафти, газу та мінеральних ресурсів.

• 3) Персональні санкції ЄС (візові обмеження та замороження активів) запроваджуються щодо фізичних і юридичних осіб РФ та України у зв'язку з їхніми діями, що підривають та загрожують територіальній цілісності, суверенітету і незалежності України.

4) Санкції ЄС проти групи колишніх високих посадових осіб України, які привласнили бюджетні кошти України та своїми діями порушували права людини в Україні. Санкції передбачають замороження фондів та економічних ресурсів таких осіб, що знаходяться на території держав-членів ЄС.

Окрім того, в рамках політики невизнання окупації АР Крим та м. Севастополь 13 лютого 2018 року Європейська Комісія та Європейська служба зовнішньої діяльності оприлюднили Пам'ятку записку для представників бізнесу Європейського Союзу щодо особливостей діяльності в Криму/Севастополі. Документ покликаний підвищити обізнаність громадян і бізнесменів ЄС із ризиками, що стосуються нинішнього економічного та фінансового становища у Криму/Севастополі, пов'язаного зі спробою незаконної анексії півострову Росією.

Відносини Україна-ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки регулюються **Розділом III Угоди про асоціацію** між Україною та Європейським Союзом. У ньому визначені основні напрями взаємодії сторін на шляху до утвердження верховенства права та зміцнення відповідних інституцій України, зокрема відповідальних за правоохоронну діяльність і встановлення правосуддя, а також гарантування незалежності та неупередженості в роботі судової системи.

Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки (ЮСБ) відбувається на основі принципів поваги до прав людини та основоположних свобод.

У Розділі III Угоди передбачено:

- поглиблення співпраці у сфері міграції;
- взаємодія задля боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, організованою злочинністю;
- співробітництво у сфері надання правової допомоги у цивільних та кримінальних справах.

Підвищена увага приділяється забезпеченню мобільності громадян України та збереженню безвізового режиму з державами-членами ЄС.

Основним органом координації діалогу між Україною та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки є **Підкомітет з питань свободи, безпеки та юстиції Комітету асоціації Україна – ЄС**, засідання якого проводяться щорічно.

У рамках засідань Підкомітету аналізується стан реалізації Плану дій з лібералізації візового режиму та обговорюються такі питання:

- боротьба зі злочинністю та корупцією;
- реформування судової системи, системи органів прокуратури та правоохоронних органів;
- правове співробітництво;
- захист персональних даних;
- міграційні ризики, надання притулку та управління кордонами;
- боротьба з легалізацією (відмиванням) коштів і фінансуванням тероризму;
- боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів.

На щорічній основі також проводяться засідання **Діалогу з прав людини Україна-ЄС**, які є важливим майданчиком для доведення до ЄС ситуації із правами людини в Україні загалом та стосовно порушень прав людини на окупованих Росією територіях, зокрема в АРК та м. Севастополь.

Взаємодію з ЄС на цьому напрямі координує Міністерство юстиції України.

Діалог у сфері ЮСБ відбувається як на високому політичному, так і на експертному рівнях, останній - через налагодження практичної взаємодії між державними установами України та інституціями ЄС, зокрема з Європейським поліцейським офісом, Європейською організацією з питань юстиції, Європейським управлінням із запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF), Європейським моніторинговим центром з наркотиків і наркотичної залежності (EMCDDA) та Європейською Агенцією з прикордонної та берегової охорони (FRONTEX).

Умови торгівлі між Україною та ЄС з 1 січня 2016 р. регламентуються положеннями розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею" Угоди про асоціації між Україною та ЄС.

З 2014 р. Європейський Союз посідає позицію основного торговельного партнера України. В загальній торгівлі товарами та послугами за 2020 р. частка ЄС склала 41 % (в торгівлі товарами - 40,7 %, а послугами - 43,1 %).

Експорт товарів і послуг з України до ЄС 21,9 млрд. дол. США (37,9 % від загального обсягу), а імпорт із ЄС склав 26,3 млрд. дол. США (44,3 % від загального імпорту України). Таким чином, негативне сальдо становило 4,4 млрд дол. США.

Обсяги торгівлі товарами (42,1 млрд. дол. США) були більшими, ніж обсяги торгівлі послугами (7,1 млрд. дол. США). Негативне сальдо у торгівлі товарами у розмірі 4,8 млрд. дол. США було частково компенсоване позитивним сальдо у торгівлі послугами у розмірі 1,4 млрд. дол. США.

Основними торговельними партнерами України в ЄС у 2020 р. стали: Німеччина (17,1 % від торгівлі товарами та послугами), Польща (16,2 %), Італія (8,5 %), Нідерланди (5,9 %) та Угорщина (5,6 %).

Також значна частка торгівлі припала на Францію (4,8 %), Чехію (4 %), Румунію (3,9 %), Австрію (2,9 %), Словаччину (2,8 %). Бельгію (2,7 %) та Литву (2,7 %). Частки інших держав-членів ЄС не перевищували 2 %.

З показниками торговельно-економічного співробітництва Україна-ЄС можна ознайомитися на [сайті](#) Міністерства економіки України

Поглиблена та всеохопна зона вільної торгівлі (ПВ ЗВТ)

Поглиблена та всеохопна зона вільної торгівлі (ПВ ЗВТ) є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і однією з найамбітніших двосторонніх угод, які будь-коли укладав Євросоюз. ПВ ЗВТ спрямована на зменшення та скасування тарифів, які застосовуються сторонами щодо товарів, лібералізацію доступу до ринку послуг, а також на приведення українських правил та регламентів, що стосуються бізнесу, у відповідність до правил і регламентів ЄС з метою сприяння руху товарів і послуг між сторонами та взаємного недискримінаційного ставлення до компаній, товарів і послуг на території України та ЄС.

З набранням чинності Угодою про асоціацію Європейський Союз запровадив для України режим автономних торговельних преференцій – одностороннє (з боку ЄС) скасування ввізних мит, яке стосується 94,7% усього обсягу промислових товарів та 83,4% сільськогосподарських товарів і харчової продукції, що імпортуються Євросоюзом з України.

З 1 січня 2016 року розпочалося тимчасове застосування Розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею", Угоди про асоціації між Україною та ЄС в частині ПВ ЗВТ. Одночасно припинив діяти режим автономних торговельних преференцій ЄС для України, встановлених у квітні 2014 року.

1 вересня 2017 року (з набранням чинності в повному обсязі Угодою про асоціацію) для співробітництва з торговельно-економічних питань було утворено спеціалізований двосторонній орган – Комітет асоціації Україна-ЄС у торговельному складі. У його рамках діють 4 підкомітети:

- Підкомітет з питань торгівлі та сталого розвитку;
- Підкомітет з управління санітарними та фітосанітарними заходами;
- Підкомітет з питань митного співробітництва;
- Підкомітет з питань географічних зазначень.

З інформацією про діяльність Комітету асоціації Україна-ЄС у торговельному складі та його підкомітетів можна ознайомитися на [сайті](#) Міністерства економіки України

Європейський Союз є **головним** торговельним партнером України. За результатами 2020 року **питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС склала 40,7%** від загального обсягу торгівлі України (за результатами січня-вересня 2021 р. – 39,9%).

Допомога ЄС Україні

1) В рамках співпраці з ЄС на період 2014-2020 роки основним інструментом, у рамках якого надається допомога ЄС є **Європейський інструмент сусідства** (із загальним бюджетом в обсязі 15,4 млрд. євро, розрахованого на 16 країн сусідства: Алжир, Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Єгипет, Грузія, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Республіка Молдова, Марокко, Окупована Палестинська територія, Сирія, Туніс та Україна).

Через Європейський інструмент сусідства Україна, починаючи з 2014 р. кожного року отримує приблизно **200 млн.євро**. Зазначені кошти направляються на розвиток економіки, державного управління та громадянського суспільства в Україні.

2) Крім того кошти Україні надаються через затверджену Європейською Комісією **Стратегічну програму допомоги Україні на 2018-2020 роки** (програма розроблялася у діалозі з українською стороною).

У цьому стратегічному документі визначені чотири стратегічні сектори, які стосуються загальних напрямів реформ в Україні, для виконання яких надається допомога ЄС:

Сектор 1: Зміцнення інституцій та належного управління, у тому числі у сфері забезпечення верховенства права та безпеки.

Сектор 2: Економічний розвиток та розвиток можливостей ринку, у тому числі розвиток приватного сектору та покращення бізнес-клімату.

Сектор 3: Покращення сполучення, енергоефективність, захист навколишнього середовища та запобігання зміні клімату.

Сектор 4: Мобільність та контакти між людьми, у тому числі впровадження більш ефективної соціальної політики.

У реалізації завдань всіх пріоритетних секторів, особливу роль відіграють заходи у сфері охорони навколишнього середовища та запобігання зміні клімату, цифрової економіки та суспільства, молоді, забезпечення гендерної рівності та прав людини, а також заходи щодо зміцнення довіри та розбудови миру. Також особлива увага приділяється впливу війни на сході України та підтримці вразливих груп населення, включаючи людей, які живуть вздовж лінії зіткнення, людей літнього віку, дітей, молоді (особливо тих, які не навчаються і не працевлаштовані).

Загальний обсяг допомоги на 2018-2020 роки складає **430-530 млн. євро** та надається за принципом “more for more” (більше за більше), тобто в залежності від прогресу української сторони у виконанні відповідних реформ.

3) Крім того, допомога ЄС надається на виконання положень **Угоди про асоціацію** в рамках:

245 проектів технічної допомоги ЄС на загальну суму приблизно **384,4 млн. євро**, що реалізуються через національні та регіональні програми допомоги

ЄС, програми прикордонного співробітництва, механізм “Twinning”, освітню програму “Еразмус+”, “Креативна Європа” та Інструмент ядерної безпеки;

2 програм секторальної бюджетної підтримки на загальну суму **135 млн. євро** у сферах енергетики та державного управління, в рамках яких перераховано **43 млн. євро** до державного бюджету.

4) 8 квітня 2020 р. Європейським Союзом було прийнято рішення про надання фінансової підтримки Україні у боротьбі з **COVID-2019** на суму **близько 190 млн. євро**.

Зазначена допомога спрямовано на:

- **Підтримку охорони здоров'я.**

Допомога виділяється на придбання медичних засобів та обладнання, а також зміцнення спроможності системи охорони здоров'я реагувати на спалахи захворювань.

- **Підтримку економіки України, зокрема через підтримку малого та середнього підприємництва та фермерських господарств.**

- **Забезпечення ліквідності малого та середнього підприємництва (МСП).**

Кошти додаються до вже існуючих програм підтримки, які реалізуються міжнародними фінансовими організаціями (ЄІБ, ЄБРР, KfW) в Україні, та надаються МСП через українські місцеві банки.

- **Підтримку вразливих груп населення.**

Допомога надається у співпраці з партнерськими громадськими організаціями, спрямована на перехід до онлайн-освіти, підтримку культурної та креативної індустрій і продовження культурного життя в Інтернеті, боротьбу з дезінформацією та посилення стійкості громад.

- **Підтримку сходу та півдня України, заходів з реалізації “Європейської зеленої угоди”, громадянського суспільства, а також підтримку судової реформи (через програму PRAVO Justice) та економіки України за допомогою спеціальної програми кредитування в національній валюті.**

5) Європейська Комісія також виділяє **гуманітарну допомогу** Україні на потреби населення, яке постраждало від агресії РФ.

6) 22 квітня 2020 р. Європейська Комісія оголосила про виділення **додаткової макро-фінансової допомоги Україні** у розмірі **1,2 млрд. євро**, яка буде спрямована на підтримку економічної стабільності та платіжного балансу нашої держави. Зазначені кошти також допоможуть гарантувати макроекономічну стабільність України.